

Stráně nad Michalovými Horami.

Divočina za humny – odvaly u starých dolů nad Michalovými Horami

Přemysl Tájek, AOPK ČR, Regionální pracoviště Správa CHKO Slavkovský les

Slavkovský les si většina z nás spojuje s rozsáhlými stinnými lesy, rašeliništi a mokřadními loukami. Vzácně se zde ale můžeme setkat i s výhřevnými suchými stanovišti poskytujícími útočiště teplomilnější vegetaci. Často jde o místa s výraznými stopami lidské činnosti spočívající nejen v dávném odlesnění a pastvě dobytka či kosení luk, ale i v zásazích doslova hlubšího rázu.

Jedinečnou ukázkou kousku takové přírody jsou odvaly starých důlních děl ve stráních nad obcí Michalovy Hory. Málokdo by při pohledu na dnešní poklidnou krajinu i samotnou obec poznal, že mají za sebou období intenzivní hornické činnosti spojené se stříbrnou horečkou, která zde vrcholila v 16. a 17. století. Většina zdejších štol a šachet je již dávno zasypaná či propadlá a na průběh podzemních chodeb už lze zpravidla usuzovat jen na základě studia zažloutlých hornických map. Cvičené oko

však i přesto dokáže v terénu odhalit stopy prozrazující dávnou hornickou činnost, nejčastěji v podobě pinek (tedy propadů vzniklých rychlým sesedáním terénu nad vyrubanými podzemními prostorami) nebo odvalů (hromad hlušiny, obvykle poblíž dřívějšího ústí štol a šachtic).

Z pohledu živé přírody jsou nejzajímavější odvaly na lesních stanovištích. V případě Michalových Hor jde o spíše malé útvary o rozloze několika desítek či nejvýše stovek čtverečných metrů. Přesto jsou stanovištní podmínky panující na starých odvalech natolik odlišné od jejich okolí, že umožnily rozvoj specifické vegetace s řadou teplomilných prvků. Důvodem je především vysychavost substrátu způsobená vyklenutým tvarem reliéfu a vysokým podílem dobře propustného štěrku v tělesech odvalů. Nejextrémnější podmínky pak panují na osluněných jižních svazích odvalů.

Setkat se tu proto můžeme třeba s šalvějí luční (*Salvia pratensis*), která je v celé oblasti nejzápadnějších Čech velmi vzácná. Regionálně ještě vzácnějším druhem je snědek Kochův (*Ornithogalum kochii*), drobná vytrvalá bylina, jejíž nápadná bílá květenství se zde v půli května objevují ve stovkách. Zajímavými drobnostmi květeny osluněných odvalů jsou také vítod chocholatý (*Polygala comosa*), nenápadná kapradina vratička měsíční (*Botrychium lunaria*) nebo vzácná orchidej vstavač osmahlý (*Orchis ustulata*), jež se vyskytuje i v okolních suchých pastvinách.

- ◀ Šalvěj luční na jednom ze starých odvalů důlní hlušiny.
 - ▲ Vratička měsíční.
 - ▶ Vstavač osmahlý.
- Všechny fotografie Přemysl Tájek.

Přežití zdejších ostrůvků teplomilné nelesní vegetace je i do budoucna závislé na lidských zásazích. V posledních deseti letech pomáhají přežít nejcennějších druhů opatření zajišťovaná Správou CHKO Slavkovský les spočívající ve vyřezávání náletových dřevin a občasně pastvě ovcí nebo krav. ■

Staré hromady hlušiny z dávno zaniklých dolů severně od Michalových Hor.

